

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se 'ac
numa' pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
Mestugean, G. Rotică, D. Iov, I. Dragoslav, Leontin Iliescu, V. Anestin, C.
Ciocazan, Căpitan A. G. Drăghicescu, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
- BANI 20 -

Christos a înviat!

Ecourile săptămânii

Războiul anecdotic

Marea sărbătoare a creștinătății a sosit.

Clapotele tuturor bisericilor sună azi vesele anunțând credincioșilor marea veste a Învierii Mântuitorului.

Dar ce va vedea blândul Isus înviind din morți? Acelaș spectacol sângeros ca și în anii precedenți, aceleași mormane de cadavre omenești pe câmpurile sterpe, arse de focul ucigător al tunurilor și brăzdate de tranșee; el va auzi aceleași vaețe ieșite din piepturile răniților, schilodiților și ale copiilor și văduvelor răzmași de pe urma celor uciși.

Dar care o fi starea sufletească a celor pe cari Paștele îi surprinde pe câmpul de bătăie? Ce se gândesc ei în această zi solemnă a tuturor creștinilor? Beligeranții, toți creștini, născuți și crescuți în sfânta religie a lui Isus, trebuie să se masacreze între ei tocmai în ziua aceasta care e ziua cea mai glorioasă a propovădătorului păcii și iubirii între oameni.

Ei își vor aminti de zilele frumoase pe cari le petreceau în sânul familiilor lor în căminul plin de fericire.

Ce uragan năpraznic a suflat asupra omenirii, pustiind totul, distrugând năpraznic roadele timpurilor de pace și de muncă. Bieții soldați cari lupă în tranșee în loc să ciocnească tradiționalele ouă roșii vor schimba gloanțe între ei, iar strigătul de „Christos a înviat” va fi înăbușit de sgonatul infernal al tunurilor și mitralierelor.

Dar dacă Providența în înalta-i înțelepciune n'ar fi avut gândul de regenerarea omenirii, n'ar fi îngăduit acest înfiorător masacru.

Căci e cert, că războiul actual va urma o lungă perioadă de pace. Războiul actual, să sperăm, va pune capăt multor nedreptăți, multor asupriri sub cari geme acum omenirea și va deschide o eră nouă pentru cei ce sufer.

Și pentru România războiul acesta va aduce o nouă viață. Țara își va realiza idealul întregirii neamului. Acestea nu sunt simple preziceri, ci certitudini bazate pe forța armată a țării, a patriotismului fiilor ei și spiritului de jertfă de care sunt animați toți românii de sus și până jos.

Astfel, să fim convinși că la anul vom avea nespusa fericire de a sărbători Învierca laolaltă cu toții.

Românii de pretutindeni, liberați de jugul străin, vor da mână cu mână, învârtind adevărată horă a Unirii.

Și atunci bucuria va fi mare pe plaiurile României Mari!

Incheiind aceste rânduri, urăm din suflet iubitorilor noștri cititori sărbător fericite și realizarea tuturor idealurilor și dorințelor.

Mestugean.

O idilă.

Un soldat fiind grav rănit, fu dus la ambulanță. Aici erau infirmiere mai multe doamne, foarte frumoase și de bune condițiuni sociale. Rănitul era un voluntar tânăr și frumos. Grație îngrijirilor părintești, ce i s'au dat, rănitul mergea din ce în ce mai bine, până s'a însănoșit pe deplin. Dar dacă infirmiera se simțea fericită, ea prin îngrijirile ei, bolnavul ei s'a făcut bine: era totuși destul de amărâtă că el va trebui să plece în curând din nou la front. În sfârșit veni ziua sortită, când soldatul era să plece. Biata infirmieră fu cuprinsă de o neliniște chinătoare. Se duse și-l rugă să mai stea o zi, căci avea să-i comunice ceva foarte important. Soldatul bănuie, că i s'a ascuns în limbul boalei vre-o veste tristă de la familia sa, dintr'un sat din sud. Mai pe urmă, infirmiera începu să plângă, căzându-i în genunchi, că nu-l va lăsa să plece.

— De ce, întrebă soldatul?

— Mi-ești drag și presimt, că nu te vei mai întoarce.

Soldatul se înduioșă o clipă, dar avu un moment de hotărâre bărbătească și porni la drum. La des-

părțire, spuse bunei și nobilei infirmiere:

— Îți sunt recunoscător, dar nu pot fi ingrat față de datoriile mele ostășești.

*

Zuavul și fotograful.

Un zuav se opri mirat în fața vitrinei unui fotograf. Erau alătea chipuri frumoase de femei și de copii! Și-a tot privit zuavul ceasuri întregi fotografiile expuse, ar fi voit să plece, dar par'că îl pironise locul varietatea figurelor grațioase din fotografii.

Fotograful observă pe zuav și se duse să-l întrebe:

— Prietene, ai fi mulțumit să-ți trimiți chipul familiei d-tale?

Zuavul se uită nedumerit, roși și răspunse:

— Ei, dar chipul meu nu poate fi niciodată așa de frumos.

— Hai cu mine — spuse fotograful și-l luă în atelier.

Peste câțva timp zuavul avea în mână fotografia sa; iar altele erau trimise mamei sale. Care nu-i fu mirarea însă, când trecând a doua zi pe la aceeași vitrină, își văzu fotografia sa mare, înconjurată de jur împrejur de numeroase fotografii feminine.

STEA UN DEPARTARE

Ochilor mei dornici, ochilor robii
De-a nălfimci vrajă, daruri le trimiți
Pulbere de raze din privirea ta,
Farmece topite — depărtată stea.

Ochilor mei bolnavi tu de sus le spui
Că mai mult pe lume n'am dat nimănui
Că-mi trimiți cu raza tot ce poate da
Lumii pământene depărtarea ta.

Și mă 'ntrebi cu milă când mă vezi mălînd
Ochii către tine, pulberea-și sorbind:
Ochii mei de ce mi-s triști și nedormiți
Când tu doar atâta pază îi trimiți.

Raza din privire-ți, drum atât de lung
Face păr' la mână; nu auzi, n'ajung
Până sus la tine vorbele fierbinți,
Verbele ce urcă pământești dorinți.

Pe o cale lungă, drum ce l-a deschis
Lunecând spre mine raza unui vis,
Sufletul meu pleacă, trist, neodihnit,
Pe o cale lungă, drum fără sfârșit.

Pe o cale lungă, dără de senin
Ce rămâne 'n urma razelor ce vin,
Stea din depărtare, ochii mi-i opresc
Căutând odihna ce n'o mai găsesc.

Noptile miloase, noptile ce vin
Și acuc pe aripi somnul dulce, lin,
Le când răsărit-ai luminoasă, sus,
Noptile senine toate au apus.

G. Rotică

Trucul.

La Frankfurt se joacă la teatru piese scrise, — mai degrabă confecționate — ad-hoc, unde se văd soldații aliaților edrobiți de germani și Germania iese învingătoare.

La aceste spectacole, soldații răniți au permisiunea să nu plătească taxa de intrare.

Un infanterist, acum în convalescență dar care nu fusese nici odată rănit, ținându-și mâna stângă sub tunică și lăsând să-i atârno măneca goală, intră în teatru, fără să plătească.

În cursul spectacolului, rănitul nostru se entuziasmă de triumful camarazilor săi de pe scenă și uitând, că are o mână numai, scoaso și pe cealaltă de sub tunică și începu să aplaude frenetic.

Un inspector de teatru îl văzu, îi ceru biletul și fiindcă „rănitul” negreșit nu-l avea, fu pus să-l plătească. Nu i s'a luat în seamă nici scuza, că era în convalescență după o grea boală internă și avea nevoie de distracție — patriotică.

Intre copii.

Copiii se jucau pe stradă împărțiți în două tabere. Un trecător întrebă, cine dintre voi face pe germanii?

— Nimeni, răspunde tătuș un copil, sunt numai francezii și austriacii.

— Atunci, cine sunt austriacii? Copilul, sta pe gânduri, se uită în jos, și îngână.

— Nu se știe.

Trecătorul foarte curios continuă cu întrebarea: Cum nu se știe?... Copii, s'au strâns în jurul curiosului și vorbind cu toți deodată l-au lămurit.

— Noi, nu eram împărțiți în tabere dușmane ci unii dintre noi eram soldați activi și alții voluntari. Iar austriacii trebuia să fie aceea care în expediții nostră ar fi rămas la urmă.

Ajuzeri.

În Polonia, lângă Lovici. Se înoptase. Soldații ruși așteptau ordinul de înaintare. Luminele erau stinse, nimeni nu mișca. Dintr'odată se văzu pe cer, un mic punct luminos mobil: era un avion inamic, care îndată a și asvârlit o bombă. Bomba explodă la o mică distanță de trupele rusești, și n'avu niciun efect, o nouă bombă urmă.

Trupa rusă avea ordin să nu facă nicio mișcare. Avionul se învârti ici și colo și deodată dădu drumul la o ploaie de cartoane. Ce erau? Cărți de reclamă ale unei mari case de confecțiuni din Königsberg. Dacă a fost mirare, sau indignare nu ne-a comunicat ziarul rusec.

Impuscați pe toți.

Un ordin de zi al generalului, comandant al corpului al IX de infanterie austriacă avea următorul cuprins:

„Operațiile militare ne-au adus în țara unui dușmn care ne urăște cu fanatism.

În această țară, pentru noi este o lege să omorăm. Fără de populația acestei țări, ori ce sentiment de umanitate sau de milă este o crimă. Soldații, nu vă dau voie să faceți prizonieri. Locuitorii pe care-i veți întâlni, sunteți obligați să-i omorâți. Iar dacă veți întâlni oameni neînarmați socoliți drept bandiți care și-au ascuns armele, și fiindcă noi n'avem timp de anchete impuscați-i devalma!”

Acest ordin a fost găsit în Serbia, în buzunaru unui ofițer austriac făcut prizonier.

PAȘTELE LA IAȘI

de B. IOV

În săptămâna patimilor, liniștita capitală a Moldovei prinde viață. Școlile s'au închis și elevii forfotesc pe străzi; magazinele sunt deschise până seara târziu, iar credincioșii se ies dela denii turbura pașii străzilor desarte. În amurgul mai ales, când se vestește privegherea, și mai tare dragul s'ascultă înămăna suferă de clopote dela toate bisericile. În sâmbăta Paștilor mai cu seamă e pregătire mare. Familii se sîtuiesc unde se ciocnesc ouă roșii și să înceapă pasca. Înnoiesc programul și pe-a doua zi și pe-a treia zi și așteaptă cum e obiceiul ca să se ducă la Mitropolie la înviere. La Iași nu iese învierea la miezul nopții. După un vechiu obicei învierea se face la ora doua din noapte când fiecare găsește ca o datorie să asiste la sfânta slujbă la Mitropolie. La celelalte biserici doar lăilele mahalalelor și moșnegii epitepi de se duc.

Dacă e scun și liniște din dealul Trei Erarhilor — *Trei-Sfetețelor* — se văd lumina de la Cefăluia purtate prin jurul vechii mănăstiri ca niște licurici și se aude chemarea de aramă a clopotelor din turnurile Galatei. Tunurile izbesc în dealul din spatele fabricii de cărămidă a lui Bojan și se sgâlțâie pământul ca de cutremur.

Dela Mitropolie familiile ce s'au înțeles, se întorc acasă și fac masă mare până a doua zi la a doua înviere. Ciocnesc ouă încristate, mănâncă din mielul rumenit în gura cuptorului și stropit cu vin negru și piper mărunț, laudă pasca cu brânză de vacă sau cu smântână — și golesc sticle de vin de bucuria învierii. Mântuitorului. În Iași, ca și în toată Moldova, nu e casă în care să nu fie pofit și — un musafir la asemenea sărbători. Dacă Madam Bottez are și-o *ludue* apoi, în înfămțare, în drumul sore casă se întârnește cu Mustu Teodorescu:

— Hai la noi, te rog și-i sta la masă...

Tânărul se codește, mai așteaptă să fie rugat...

— Hai că-i face mare plăcere *Mariicicăi*...

Dacă-i vorba de Duduia Mariicică, nu mai începe refuz. Și adeseori în înămăna de întinericului cu zămbetul zorilor, se bagă de seamă că invitatul și Duduia Mariicică lipsesc cam de mult dela masă...

La a doua înviere ieșenii sătului și băuți bine, unii cu înmăna mari în mână, alții cu *panerose* aurite, se duc iar la Mitropolie. Li vezi cum pășesc rar, așezat, cu-n fel de tabiet în mișcări și în înfreaga linută.

Dar locul de unde nu poate lipsi un ieșan e: *Perjoaia* și *Leagănușul Fluturului*.

A doua zi de Paști nu găsești om la casă: pretutindeni uși încuiate și ferestre perdelate.

Înainte, când nu era tramvai electric, cei mai cu dare de mână huan trăsuri; cei mai mulți însă, anostolește. Când li vezi coborând pe strada Palat la vale, pe la *Păștele de Aur*, îi face impresia unui nesfârșit convoi de emigranți. Domni bătrâni și tineri, cu-coane, copii, servitoare, toți încărcati cu pachete cu de-ale gurii, cu fețele înveselite de-o mulțumire cum numai în țările moldovenilor înțelege în asemenea sărbători. Poate să fie frig, poate să geamă vântul, poate să te clou-rască colbul, nimic nu-i împiedică în drum. Un popor întreg, ca la un farmaroc, ce n'aintează spre *Podul-Roș*, se mărește cu cei ce vin din spre *Socola* și toți, grămadă, înegresc *strada Nicolina*. Dela haricică până la *Perjoaia*

Lăsați copiii să vină la mine.

nu mai e mult. Cum încep casele să se rărească, urci puțin până întri în grădina *Leagănușul Fluturului*. Aici e scânciob cu 6 scaune, crășme improvizate în barate de scânduri, plăcintării, brăgăii, iar la dreapta livada cu iarba mărunț, cu mese cu picioarele înfipte în pământ și scaune de scânduri înegrite de ploaie. Dar cine stă la masă în locurile acestea? Toți roată, trei-patru familii la un loc, s'asează pe iarba nouă, desfac pachetele și le întind pe ziare anume aduse. Mielu fript alunecă pe gât împins de acreala vinului și limbele se desleagă. Glumesc leapădă frâul. Hârjoanele nu suferă pe nici unul. Iar scânciobul se învârtă mereu, purtând în brațele lui de lemn și țărani și pantalonari și militari, o amestecătură ce fură ochii. Când se oprește uneori, auzi chemând: Hai la scaun, hai la scaun!

Dacă ai norocul să prinzi un scaun, apoi nu-ți mai vine să te dai jos. De-aici se vede Iașul ca într-o oglindă. Departe *Copoul*, dealurile *Sărărei* și *Ciricul* și *Ciurchii* și *Ticăul* în vale și ulița *Păcurarilor* și împrejurimele cu livezi, cu văi înverzite și cu mănăstirea Galata drept strajă. Când te ridici în „cruce” vezi ca niște pete mari vâle dela *Manta Roșă*, dela *Socola*, dela *Tomești* și soseamă ce se îndreaptă, ca un șervot nesfârșit de lung, spre *Repedea* și *Poeni*.

Dela *Leagănușul Fluturului* căliva pasi pe șosea și dai în *Perjoaia*. Pe palama de drum întâlnești bulgari cu cafele, cu brăgă, cu țâvi, cu bomboane și tucii cu fel de fel de dulciuri. Iar înăuntru, în grădina, nu poți răzbate de oameni. Crășme, popicării, fotografii „Ideal” și la minut scânciobe cu cai vopsiți c'o zi înainte, pantofani, stâlpi cu încercarea puterii și circuri cu „ne mai văzut și ne mai existat până în timpul de față: tot ce vedeli afară. Înă-

untru viu și natural”. Și pe când cel vopsit pe obraz răcnește în fața a sute de gură cască, de undeva se aude: „Opt is mari!”

Aici se bea grozav. În livada ușor înclinată petrec ieșenii și se veselesc. Dacă e vremea frumoasă, soarele plutește deasupra orașului ca o plasă fină năvădită cu aur și bătută cu mătasă. Iarba nouă miroase a primăvară și toate livezile din împrejurimi îmbălsămează aerul.

Până noaptea târziu se lungeste cheful. Lăutarii îi zic și de jale și de veselie, glasuri din umbră îi întovărășesc și cerul parcă lăcrămând din ochii lui de foc, ascultă.

Așa petrec ieșenii sărbătorile Paștilor. Când te gândești la „Paște” și la „Iași”, nu se poate să nu-ți vie în minte și *Perjoaia*.

Amintirea aceasta m'a cuprins și pe mine și mi-a nduișat sufletul ca o veste dureroasă primită dela cineva cari imi sunt dragi, dar cari imi sunt foarte îndepărtați.

DIN ARDEAL

*În munții noștri crește stejarii
Și pini înalți cu dese celini,
Vulturii lor le sînt prieteni
Și-ai țintei noastre ei sînt strejarii.*

*În țara noastră-i tot necazul,
Căci hunii vor să ne stârpească
De când lupțăm să se mplinească
Un vis al lui Mihai Viteazul.*

*Se va mplini acel vis, pribeagule,
Prin munți cău năvăli-vor frații,
Ne-om răscula cu mic cu mare*

*Și n'alți nu vor mai fi Carpații,
Când dorobanți vor duce steagul
Făcut din foc, din cer și soare.*

I. Biciola.

Când cade Paștele

Sărbătorile Paștelui cad după anumite reguli bisericesti, stabilite de concilii, și e lesne de înțeles, că rar se va întâmpla ca Paștile ortodox să cază în aceleași zile cu Paștile catolice, socotelile deosebindu-se. În 1916 se va întâmpla acest lucru, Paștile și al ortodoxilor și acela al catolicilor va cădea la 10 Aprilie stil vechiu, deci la 23 stil nou.

S'au învățat creștinii să lege în mintea lor reînvierea lui Isus Cristos cu reînvierea naturii, dar deși Paștile are loc totdeauna după ziua când începe primăvara oficială, atmosfera nu vrea să fină socoteală totdeauna de acest lucru, mai cu seamă când Paștile cade prea de vreme. Anul acesta, în 1915, Paștile a căzut la 22 Martie, una din limitele sale, căci mai de vreme de această dată e peste pu-tință să avem Paștile.

De obicei însă, luna Martie, chiar dacă este mai friguroasă puțin, are un timp mai așezat, nu se înregistrează ploii mari ca în April, cel cântat de poeți cam pe nedrept, lună care, cel puțin la noi, în general vorbind are vremea foarte capricioasă.

Din acest an și până în anul 2000 Paștile cade în Martie la următoarele date:

La 23 Martie în 1942, 1953;

La 24 Martie în 1980;

La 25 Martie în 1991;

La 26 Martie în 1923, 1934;

La 27 Martie în 1950, 1961, 1972;

La 28 Martie în 1966, 1977, 1988.

La 29 Martie în 1920, 1999.

La 31 Martie în 1947, 1958, 1969.

În toți ceilalți ani cade în Aprilie. Vedeți deci din tabloul de mai sus, că Paștile, până în anul 2000 nu va mai cădea la 22 Martie, anul 1915 deci, din acest punct de vedere e o mare excepție. Cel mai apropiat an, în trecut, în care s'a mai întâmplat ca Paștile să cază așa de timpuriu a fost un an din veacul al 17-lea și anume anul 1668 și mai înainte, în anul 1573 și dacă doriți să mai știți asemenea ani excepționali: 1478, 1383, 1136, 1041, 946, 851, și în sfârșit anul 604.

Odată cu ziua de Sf. Gheorghe, adică în prima zi de Paști, va cădea în 1945 și 1956, deci până în anul 2000, numai în două rânduri vor avea prilejul, creștinii ortodoxi, să prăsnuiască aceste două sărbători în aceeași zi.

Sfântul Gheorghe va cădea a doua zi de Paști în 1918 și 1929, iar a treia zi de Paști în anii 1975 și 1986.

Observați că numai de câte două ori până în anul 2000 se va întâmpla ca Sf. Gheorghe să cază într-una din cele trei zile ale Paștilor, dar acele două date sunt despărțite prin câte 11 ani. Între 1945 și 1956 sunt 11 ani, între 1918 și 1929 sunt 11 ani și între 1975 și 1986 iar 11 ani. Cei care suntem în viață vom putea apuca ca Sf. Gheorghe să cadă a doua zi de Paști, e mai greu însă să apucăm coincidența sfântului Gheorghe cu prima zi de Paști, deoarece până la cea mai apropiată dată sunt 30 de ani.

În 1907 Sf. Gheorghe a căzut a doua zi de Paști, dar în prima zi de Paști tocmai în 1920 s'a întâmplat, ceea ce unii dintre cititorii în

vârsta ar putea să-și aducă a-minte, deoarece această potrivire este destul de rară, după cum am văzut.

În ce privește coincidența primei zile a Paștilor evreilor cu Paștile creștinilor, va avea loc în 1930, dacă nu mă înșel, data cea mai apropiată de noi, adică peste 15 ani.

Sărbătorile Paștilor au după cum se știe, o mare însemnătate din punctul de vedere calendaristic, și la evrei și la catolici și la ortodocși, deoarece după ele se regulează celelalte sărbători mobile și de accia, cu formule pentru calcularea datei Paștilor s'au ocupat până și matematicieni celebri ca Gauss, „principalele matematicienilor“, cum i se spune.

De sărbătorile Paștilor sunt legate multe amintiri în viața fiecărui om; în copilărie, clopotele acelea ce sună voios la miezul nopții îți întipăresc bine în memorie sunetul lor.

Mi-aduc aminte de-o noapte de Paști, în București, prin 1880 sau 1881, care m'a impresionat mult, deoarece afară se deslănțuise o furtună îngrozitoare tocmai la miezul nopții, fulgerele și trăsnetele nu mai conțineau și ghemuit în pat, puneam în legătură învierea lui Cristos cu răsvrătirea accia a elementelor. Când ai 5-6 ani îți-e mîntea ca o nouă-nouă plăcă de fonograf, care imprimă lesne totul.

Dar îmi revin în minte alte nopți, mărețe, cu atmosfera curată cu totul, liniștită, cu cerul plin de nenumărate stele. Un singur lucru turbura pacea... tunurile dela arsenal. A fost un om foarte inteligent, care a oprit asemenea manifestări sgomotoase în mijlocul orașului. Mai ales cei cari locuiesc în jurul arsenalului, pe străzile Mihai Vodă, Sf. Apostoli, Baterii, Cazarmii, etc., ascultau câteva ceasuri o simfonie, care nu poate fi pricepută decât de cei cari au făcut armata într'un regiment de artilerie.

Dar tunurile mugesc acum pe fronturi de sute de kilometri în câteva țări mai culte decât a noastră și nu cu praf de pușcă numai, ci aruncă fier și plumb ce sfărâmă și nimiceste tot ce întâlnește în cale. Pe lângă aceste bubuituri, cele de cari mă plângeam mai sus, nu mai pot să pară decât jocuri de copii. Atât numai că acolo nu se găsește un om inteligent, care să le suprimă și pe ele.

Victor Anestin

A apărut

IERUSALIM

DE

V. MESTUGEAN

Descrierea completă a orașului sfânt și împrejurimilor, cu numeroase ilustrații, pe hârtie velină.

Prețul 1.50

La librării, depozite principale de ziare și la Administrația ziarului „Universul“.

O familie fericită

— Poveste de Paști —

de I. DRAGOSTAV

Căsuța lui Vasile a Popii e pe deal, pe dâmb. Acoperită cu paie, cu ferestrele cât pumnul, și cu paiele spânzurând pe streșini, pare un bătrân buhos ce clipocește de somn.

Toată iarna a fost bântuită de viscole, de nămeți. Adesea când viforința era mare, se ștergea în fața nemeților. Un drum urca din vale și ducea la ea, pe care umblau de obicei Vasile a Popii și nevasta lui Catrina. Și mai umblau și alți oameni din satul Soldănești, și care aveau treburi cu gospodarii. Rar, se vedeau pe afară copii, patru la număr, de la un an la șase. Totuși cei doi mai marișori Ion și Todită, umblau iarna cu picioarele goale prin omăt. Când era mai moloșag, omătul în moină, și soare, se furișau din casă și o apucau la goană prin nămeți, și, roșii ca racul și gâfâind se înturnau tremurând și se doseau înfrigați după sobă, răzând ca de o mare ispravă sau poznă, și povesteau Gatutei, sora lor de trei ani, isprăvile de pe afară, până unde au fost prin nămeți, și cu atâta fală, ca și un hațiu, care s'ar fi întors de la Ierusalim.

Dar iată că Paștele se apropie, nămeții de pe drumuri și de pe case se șterg și căsuța lui Vasile Popa, capătă la soare o înfățișare mai veselă. Soarele de sfârșit de iarnă parcă e mai sus, mai sticlitor, vremea dulce. Pe un tei numai crengi goale, din fața casei Popa stau afară, răsufliă, se sei se sfîdesc niște vrăbii, copii înviorează de aerul curat ce vine din toate părțile pe înălțimea lor, sfătuiesc, se joacă, fac turte de

lut, cuptoare sub pereți. Până în vale în pârâu se întinde grădina lor, apoi în dosul casei un povârniș unde nu pasc de cât găște și porcii și unde crește iarba moale și se joacă copii din sat.

De la ei se vede cărciuma, cu grindeiul pentru scrânciob, sau dulap vechi, de ani acolo, și pe care în fiecare an flăcăii satului, atârână hlobele scaunelor pentru dulap.

Mai încolo, se vede primăria cu o prăjină înainte pentru steag, apoi împrejurimele satului cu țarinele mărginite de răchiți.

„Hi-hi; cât de departe li se părea copiilor pe acolo.

— Dar la scrânciob, gândea Ion, băiatul cel mai mare, tot am să mă duc.

Și tot de la casa lor, sub un dâmb, spre amiază, se vede biserică cu țintirimul, în care sunt îngropați bunicii băeților. Biserica e de piatră, turla e lemn vechi, ca și clopnița de la poartă. Ion și Todită au fost în biserică și știu altarul unde intră popa, icoanele cu rame și stâlpi aurii, și candelele galbene, în mîntea lor au rămas ca și de aur. Ei știu ce e aceea biserică. Părinții lor i-au învățat că în cer e Dumnezeu, și Domnu Hristos și Maica Domnului, îngerii și sfinții. Ei știu că Isus Hristos e fiul lui D-zeu și Maica Domnului mama lui, că sfinții și îngerii se roagă lui D-zeu pentru băieții cumiți și care se închină dimineața, și seara pentru „pâinea noastră cea de toate zilele“; și că biserică e casa lui D-zeu și trebuie în fie ce zi Duminică să meargă oamenii să se închine lui D-zeu, și să asculte

cum cântă popa. Ei au văzut pe popa. În fiecare an vine în ajutorul Crăciunului și în acel al Bobotezei cu „Nașterea Domnului“ și cu botezul. Părinții lor le-au spus, că popa e sfânt, că e trimis de D-zeu să învețe pe oameni, bunele povești și să-i învețe credința și legea, lui D-zeu, și i-a mai povăluit de câte ori ar vedea un preot să-i sărute mâna și să-și iee pălăria înaintea lui, ca D-zeu să-l binecuvânteze.

Acum vin Paștele, ei și amințesc de oule roșii, de pască cu brânză și stafide, de mîncare bună, și de biserică. O săptămână înainte, sunt denii. În fiecare seară toacă și slujește preotul la biserică, lumea merge de se încină și biserică e luminată. Apoi, iar un timp numai sunt denii.

Acum postesc, și știu de ce postesc. Părinții lor le-au spus că postul e că a pățimit Domnu Hristos pe cruce, că l'a răstignit ovreii. Și cine mîncă brânză ori carne până la Paști, se spurcă, și e păcat. Acum, nu mîncă de cât pâine, cu ceai, borș bun cu fasole și cartofi prăjiți, prune fierte, sarmale cu ulei, fasole prăjită.

Nu doresc carne, nici brânză, nici lapte, dar ar vrea câte un oușor roșu și ar mânca o bucată de pască.

Abia așteaptă să vie Paștele. Cât a fost vreme rea li s'a urit în casă așteptând. Cu prevestirea primăverii au eșit afară, și se gândesc numai că trebuie să vie „măine“, „poimăine“, „câ așa le-a spus și mama lor că „măine vin Paștele“. Și așteaptă pe acel măine. Nu în ziua ce vine, ci un „măine“ oarecare. Pentru ei „măine“ e o zi apropiată.

Și așa s'au scurs zile luminoase cu soare, după zile luminoase, zăpada s'a topit, drumurile au început să se sghircească, câmpurile să se îmbrace într'o haină verde, țărani să-și dreagă plugul, și unii să-și are grădinele.

Gospodarii au început a aduna gunoaiele de prin curți, de a le arde, și a le duce pe țărini. Gospodinele au început a scoate de prin case și a le îngriji. Într'o zi răchițele din stratul grădinei lui Popa au dat în un verde, vioi, gălbui, păsările au început să sosească.

Într'o noapte, numai cu stele se auziră pe sus trîmbițe: veniră co-coarele de peste nouă țări și mări, să ne zică „bine v'am găsit“ apoi veniră rândunelele. După asta înfloriră cornii, se îmbrăcară într'o haină galbenă, apoi zarzării în una albă. Mai dădu o viforință, zăpada meilor. Și în adevăr pe dealuri începură a mișuna turme. Pământul imprăstie un aer de mort, de dospeală, care la rându-i avea să se șteargă în fața înfloririi pomilor, în fața vântului de primăvară. Miei se auzeau behăind și talângile sunând. Venea primăvara. Veneau Paștele, Invierea primăverii, Invierea Domnului Hristos.

II

Vasile cu Catrina ca de obicei s'au dus într'o zi de au cumpărat din târg făină pentru Paști, două zeci de kile, sau kilograme și drojdie de dospit. Încă de la începutul postului Catrina a început a aduna ouăle de la găini. Acum aveau un budăi plin, pentru înroșit și pentru plămădeala pascei. A doua zi de Florii începu să grijească de casă. Copiii, Ion, Todită și Gatuta cu cel mai mic Irina, se coborîră pe tapșanul înverzit.

Din partea asta se vedea târgul

Isus în grădina Ghetsemani

cu bisericile cu turlele albe și coperișurile roșii de tablă, cum e în târg. Copiii se uitau adesea și gândeau „Cum e în târg”? Ion a întrebă într-o zi pe mama lui: „Mamă, cum e în târg?” — „In târg răspunse dansa: sunt case mari, de piatră, biserici multe, dughele cu pluguri, coase și acadele de vânzare, și zi și noapte umblă oameni după cumpărături”.

Și Ion vedea în mintea lui târgul și nu-l vedea și s'ar fi dus să-l vadă. Și s'a rugat într-o zi de mama sa. „Să mă iei și pe mine, când te-i duce în târg” — „Când vei crește mare i s'a răspuns.

Acum nu mai zicea nimic și doar se măsură pe stâlpul hornului zi cu zi să vadă cât a mai crescut și lucru ciudat, i se părea că crește mereu.

Aici, pe tapșan s'au adunat mai mulți copii și s'au jucat. S'au coborât până în vale la pârâiașul cristalin și în care se scâldea curcubeu cu aurul soarelui, o nouă bucurie pentru copii care se jucară în apă, și priveau pârâiașul ca pe un băiețel vesel și sfătuitor.

Pe tapșan erau crescute păpădie și viorele — florile Paștelui. Copii le adunară și le strânsară cu drag aninându-le pe la ureche.

Joi, în săptămâna patimilor casa era albă ca un obraz de neam mare, ferestrele și prispele aveau brăușoare albastre, ușa era galbenă. În casă, de atâta albeață, parcă era mai multă lumină. Pe jos lipit, masa așternută cu față nouă, laițele cu laicere noi, pâlitate și servete erau prin cuie și la icoană. Toate vasele pentru carne erau pregătite pentru Paște și așezate în dulap, ca o podoabă. Icoanele parcă râdeau în albeața peretilor.

Odată csa griiță, începu a se îngrijii de ale Paștelor.

Vasile, hârbațu-său, i-a adus un car de lemn pentru cuptor, a adus de la stână doi mei, unul de tăiat și unul pentru joacă la copii. Apoi, s'a dus în târg de a cumpărat lumânări pentru sfânta înviere. Joi seară s'a dus la sfânta Cruce, Vineri, la prohodul sfântului aer.

În sufletele oamenilor trăia o nădejde, un vis, renăștea viață, viața care e în fire, viața sfântă a învierii Dumnezeuului om. Și Vasile și Catrina simțeau acea viață venind din necunoscut și munceau să primească botezul ei, în noaptea a șaptea de priveghere, sau în noaptea învierii.

În tot satul era un ce neastâmpărat, deavala erau răsturnate toate, nu era decât un gând: Învierea-Paștele, jocul, dulapul, sau scrânciobul și găteala fetelor și a flăcăilor.

Copiii lui Vasile, până la cel mai mic înțelegeau parcă farmecul, îl așteptau abea să vie. Să capete anterieașe și cămășiuci noi, ba câte o pălărie și să ciocnească ouă roșii.

Sâmbătă, mama lor găti de copt păschi rumenite și calde care le gădila pofa. Înspre seară ea înroși ouăle.

Vasile aduse de la târg un butoiș cu vin, cumpărase la copii câte o pălărie și opincute.

Iar Sâmbătă seară se culcă, se sculă la 12 și gătindu-se cu cămașa nouă, cu sumanul cel mai bun, cu ciubote noi, o porni la „Înviere”, la biserică.

Aici tot satul era adunat cu lumânări aprinse.

Ion și Todită se culcară, așteptând să se ivească zorile, să vie tatăl lor de la înviere, să poată ciocni ouă roșii și să se joace cu oița pe tapșan și cu copii. Catrina, în vremea asta frîpse în

Răstignirea lui Isus Christos

ARDEALUL

*Colo'n Ardeal, departe, p'al Turdei frumos plai
A tãbãrãt cu oastea viteazul domn Mihai.
E hotãrãt sã moarã decãt sã ngãduiascã
A stãpãni Ardealul hordia ungureascã!
In cortu-i singuratic și'n liniștea adãncã
A unei nopți fatale Mihai vegheazã încã!
Și absorbã cu totul în marea-i cugetare
Nu se gãndește-o clipã la groaznica trãdãre
Ce se urzia împotriva i... Iar demonul în umbrã
Rãdnja și trãdãtorii pãndiau în noaptea sumbrã!*

*Se 'ngãvã zi cu noapte... eroul tot vegheazã,
La fericirea țãrei mereu el mediteazã;
Dar clipa cea din urmă s'apropie... a sosit,
Acum ceata de unguri în cort s'a nãpustit!
Cel mai viteaz din lume acum este rãpus
Și steaua României în ceruri a apus!
Ea va apare însã mult mai strălucitoare.
Va lumina Ardealul, această mândrã floare
A Daciei Traiane, al nostru scump pãmânt,
Cãci a sunat în ceruri azi ceasul cel mai sfânt!*

Căpitan A. G. Drăghicescu

o tingire mare mielul și pregătise și alte mâncări.

În ziua când zorile începură a miji la orizonturi, clopotul singuratic al bisericii sună, văzduhul răsună și preotul striga din altar: „Hristos a înviat!”

O înfiorare pătrunse pe toți creștinii, o înviare, ceva tainic ca o trezire din somn se lipi pe genele lor, și toți răspunseră: „Adevărat a înviat!”

Apoi, veni împărțirea anaforei și tinerii, se plecară înaintea celor bătrâni, sărutându-le mâna și urându-le viață lungă, dușmanii se iertară între ei, sunetul sărutărilor curate se auzeau ca picăturile rare de apă pe piatră, și rând pe rând șoptind tainic, fericiți, ra-

botezați din nou, cu lumânările aprinse plecară spre casă.

Copiii lui Vasile dormeau dulce, visând clădării de ouă, și de pască, când tatăl lor Vasile veni cu un „Hristos a înviat” ei tresăriră plini plini de o bucurie neașteptată.

Răsăritul începu a se vopsi cu roșu, și care înroșea toate în fire și pereții casei de pe dâmb. Lui Ion și lui Todită și Galutei, mama lor le-a pus într'un lighean apă de s'au spălat. Și erau așa de grăbiți și așa fericiți, că nu știau unde se află, și-ce au căpătat

III

În ziua de Paști, soarele era sus, spre amiază. Pomii parcă erau vînși de floare și casele albe

râdeau în aurul soarelui și argintul copacilor. Fiecare parcă avea o haină nouă, înviașe, lăutarii luncilor, mierlele, gaițele și florinii își făceau de urât. Satul era plin de suflet. Fețe de rochii albastre, albe, catrințe, tulpane, ștergare, pe chipuri tinere se iveau pe uliți pe la porți, și râdeau în soare. Dulapul era gata, doar să trecă amiază și în cântec de scripci să se învarte, iar flăcăi cu cămăși albe peste țăar, cu anteree noi, și cu păuni în pălărie se plimbau făloși pe ulițe și glumeau cu fețele.

Iar sus în dâmb casa lui Vasile parcă le vedea pe toate, râdea cu paiele sborșite în soare, veselă. Pe când pe prisă, Vasile și Catrina încă tineri priveau în zare, cu copii mici pe brațe, și parcă în învierea naturii ca și învierea Domnului vedea și învierea unei noi nădejdi în viață, al unui viitor bun, mai înbelșugat și mai fericit.

Ion și Todită cu oița lângă ei, erau pe tapșanul din vale și se munceau cum să-și spargă unul altuia al zecelea ou ce-l mâncau în duminica, ceea.

La rând cucul, cu veșnicul tipic parcă striga Hristos a înviat! Hristos a înviat! „Adevărat a înviat!”

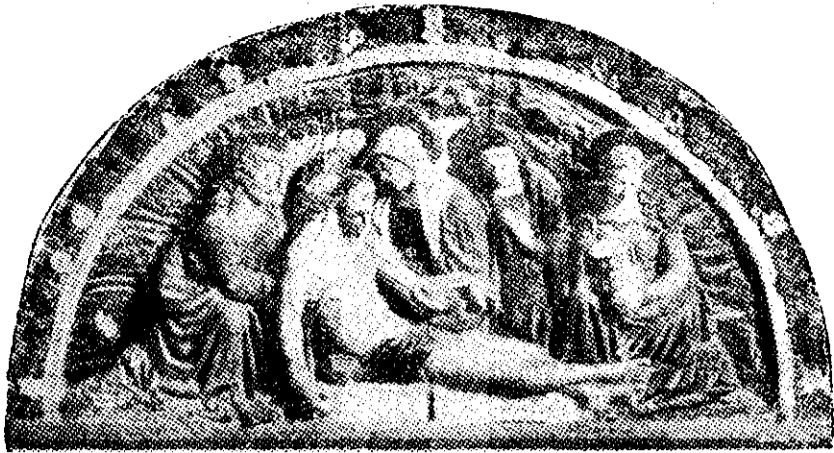
ȘTIINȚA ȘI RĂZBOIUL

Într'una din revistele literare a apărut un articol, prin care autorul (numele e indiferent), cu o indignare nemaipomenită și cu un curaj demn de lucruri mai serioase, se revoltă în contra științei, acuzând-o că ea, în semeția ei, e cauza actualului război european.

I-am putea spune dela început: „Domnul meu, cauza acestui război e faptul că lumea actuală e guvernată de ignoranți, de artiști pentru care un gest măreț e admirat, de esteti, de patriotarzi, dacă nu vâ e cu supărare, de oameni care iau drept bune nu lumea care îi inconjoară, ci propriile lor imaginațiuni.

A acuza știința că ea e cauza acestui nou măcel, e mai mult de cât o crimă, e o mare greșală. Mai întâi, acei care acuză știința că e autoarea măcelurilor actuale, nu știu ce va să zică știința, nu-și dau seamă, că adevăratul progres al omenirii nu se datorește decât acestei biete oropsite, care nu e cunoscută, decât după mutrele și manile câtorva învățați, ceia ce lesne pot fi ridiculizate.

Pe ce se întemeiază această acuzațiune? Pe faptul că în prezent, oamenii se bat și în aer și sub apă, ceia ce nu făceau înainte. Revista în chestiune e condusă de unul dintre istoricii noștri de frunte, un om căruia nu-i e străin nici cel mai mic amănunt din istorie. Să spună acel istoric autorului articolului în chestiune, cât de mult s'au asemănat strămoșii europenilor actuali cu fiarele sălbatice, în nenumăratele războaie ce le-au dus unii contra altora, din motive ce nu totdeauna țineau de apărarea patriei. Să-i aducă aminte de cruciate, când zeci de mii de copii au căzut și ei victimă zeului războiului, să-i aducă aminte de războaiele lui Ludovic XIV, Carol XII, ale revoluțiunii franceze, ale lui Napoleon, și să-i facă o socoteală exactă de sutele de milioane de oameni care au căzut pe câmpul de război, fără cnoкурсul științei.

Coborârea de pe cruce a lui Isus. (După o sculptură din muzeul național din Florența)

Dar nu, trebuia ca știința să-și facă apariția pe pământ, trebuia să nu se invente chimia și fizica, mecanica și celelalte toate științe, sub cuvânt, că artiștii din întreaga lume, fie ei încoronați, sau nu, să nu o pună în serviciul războiului.

În adevăr, știința e o armă periculoasă pentru copii și majoritatea oamenilor, din cauza educației lor pur artistice, sunt încă niște copii, care întrebuințează știința pentru jocurile lor omoritoare. Da, așa e, știința a inventat și aeroplantul și submarinile cu torpile și fulmicotonul și tunurile 420 mm., dar vina nu e la ei, ci a celor fără minte, care se folosesc de cea mai frumoasă comoară a omenirii, pentru a o pune în serviciul unei cauze rele.

Și dacă vă aruncați în contra științei, pentru ce nu săriți cu indignare în contra ațățătoarei arte, pusă în serviciul măcelului. Curioasă mentalitate mai e aceea a celor care urcă în slava cerului imnurile patriotice, glorificarea crimei în masă, care laudă pe Mureșianu că a scris *Deșteaptă-te române*, pe Iosif că a scris *la Arme*, pe Rouget de l'Isle că a scris și compus *Marseleza*, și în același timp, condamnă pe un biet aliat fără voia lui.

Știința are, în adevăr un alt scop, mult mai nobil, mult mai frumos, ea se adresează omenirii întregi, nu unui singur popor, ea face ca să profite de binefacerile ei tot ceia ce e ființă omenească pe acest pământ, ea ne face să ne dăm socoteală de tot ceia ce ne înconjoară, ne ridică deasupra tuturor patimilor; ea e izvorul adevărat și de filosofie și de poezie.

Și cu toate acestea oamenii o insultă. Aceasta e în adevăr culmea ingraturii, căci până și mașina tipografică, cucare s'au lipărit sentimentalitățile literar-filosofice ale autorului în chestiune, tot științei își datorește existența.

Și cerneala întrebuințată la acea mașină și motorul care a pus mașina în mișcare, tot științei îi datorează existența și dacă vreo dată domnul cu pricina se va îmbolnăvi de vreo boală de nervi depildă, tot știința îl va scăpa de primejdie.

Dar tocmai stăpânirea aceasta îi exasperază pe toți, tocmai a totputernicia științei îi sperie. E drept și cei care nu o iubesc, ca și cei care o iubesc, prevăd un viitor, care se va asemăna mult cu acela întrezărit de scriitori și filosofi ca Renan, de pildă. Nu, modul de conducere din prezent nu e cel ideal. Trăim după vechi tradiții care sunt condamnate să piară, trăim cu ajutorul legende-

lor istorice și artistice, trăim o viață cu totul artificială, pe care nu o va sfărâma de cât știința viitorului și acel viitor nu e prea îndepărtat.

Războiul actual a dovedit că știința în adevăr e o armă periculoasă, e o armă cu care copii educați istoricește și îmbrobodiți în seutecele artei, nu trebuie să se joace. E periculoasă jucăria științei pe mâinile celor care nu știu să pretuiască viața semenilor lor, în mâinile copiilor care continuă vechile tradiții de a se juca de-a războiul, când menirea ființelor omeneste e cu totul alta.

Nu, nu e de loc supărător că știința își arată puterea; autoritatea ei va spori. Poate să fie temută, poate să fie insultată, dar va fi și respectată, va trebui să îi socoteală de acest explosibil foarte delicat, cu care nu trebuie să umbli de cât atunci când ești priceput.

Nu învățații au declarat războiul și dacă ei ar fi fost consultați, francezi, englezi, sau germani, ei nu ar fi pus să se sune trâmbițele alarmei și ale dezolării, nu ar fi pus să se cânte imnurile războinice, nu ar fi dărâmat cetăți, nu ar fi lăsat să se violeze femeile și să se masacreze copii. Un învățat are prea multă moralitate, pentru a face ceea ce nu pot să facă de cât cei pentru care gesturile frumoase sunt cele care ignorează morala.

Un învățat adevărat, un reprezentant sincer al științei, nu poate să îndemne pe compatrioții săi la jaf și la omor, de oarece știința are principii numai în conformitate cu acelea ale naturii și natura nu e imorală.

Poetii germani, francezi, englezi și ruși, istoricii care au vesnic ceva de revendicat cu arma în mână, romancierii care trebuie să fie la modă, oamenii politici care nu pot să trăiască dacă timp de 24 de ore nu se va spune ceva de ei, în bine, sau în rău, aceștia toți la un loc, sunt cei care trâmbițază războiul pe toate tonurile, foarte bucuroși că pot fura științei mijloace noi de luptă, de masacru.

E o complectă aberație să acuzi știința de rezultatele detestabile la care a dus guvernarea celor care drept educație nu au decât istoria, literatura și arta și care pentru a trimite ființele omeneste la masacru, fură științei descoperirile ei, descoperiri ce ar fi avut foloase, nu pagube pentru omenire, insultând în urmă tot pe singura binefăcătoare a omenirii.

Victor Anestin.

„PACE VOUĂ !...“

O, Crist, și noi ca tine pătimim!...
Crestinii tăi se prăpădesc prin castre
Iar lumea ta e-o lume de dezastre
Căci am uitat de mult să ne iubim.

Iubindu-ne pe tine te-am iubi
Și 'n suflete ar fi de-apururi soare...
Pământ și cer ar fi o sărbătoare
De imnuri ce pe tine te-ar slăvi.

Ce zâmbitor a vieții primăvară
Ne-ar desmierdă în zilele 'nvierii
Iar zâmbetul de flori al primăverii
Ne-ar legăna ca visul de vicoră!

O, Tatăl nostru care ești în cer
Și pe pământ, ascultă-ne rugarea
Și peste noi revarsă-ți îndurarea,
Tu, ce-ai sfințit al dragostei mister!

Cobori la noi ca lacrimă de rouă
Din necuprinsul slăveii tale haos
Și dă-ne iarăși setea de repaos,
Și aprinde visul tău de „Pace-Vouă“!

Să piară toate duhurile rele,
Să moară Cain ce ne ține încă
În iadul urii — ura lui adâncă —
Și ne'ncovoie sub gândiri rebele!

Și iartă, Doamne, iartă-i de păcate
Pe cei ce mor eroic prin străini;
Ei mor zâmbind, spic cer cu ochi senini,
Visând o lume nouă de dreptoteli!

În sufletele mândre de eroi
O singură nădejde le rămâne:
Că Invierea zilelor de mâne
Va înfrunși pe cei de după noi...

Și-atuncia se va face voia ta,
Și vor gusta sublimitele ei roade
De rele bătutele noroade,
Și slava ta vor binecuvânta.

Leontin Iliescu

1915 Martie.

Patimile Mântuitorului, după un tablou de Giotto

CAMPANIA DIN 1913

A 1-ului Divizion din Regim. 5 Reșiori

de C. CIOAZAN

— URMARE —

Mult au așteptat tecucenii înapoierca acestui brav regiment.

Cu toții voiau să glorifice acțiunea lui războinică.

Nu știu dacă dorința lor se va îndeplini.

Știu însă că ei suferă și îndură toate privațiunile acum. Până la 15 Octombrie escadroanele acestui regiment au umblat ca jidova rătăcitor, fiind trimise din sat în sat, suferind rigonile arșiții soarelui, umozelile ploilor și privațiunile de tot felul.

Ofițerii stăteau prin cartiere în case turcești, culcându-se pe jos, deoarece turcii nu au puturi, nici scaune în casele lor.

Masa lor era întotdeauna frugală, compusă din ouă și pui și acestea când le găseau.

Nu primeau corespondența decât la opt zile odată. Ziarele cari astăzi sunt tot atât de necesare ca și mâncarea, le lipseau. Cu toții ardeau de dorința de a ști ce se petrece în țară. Când venea câte un jurnal, era citit din cap până la coadă din urmă literă.

Nu puteau obține permisie, pentru că prezența lor la trupă era în tot momentul necesară, situația fiind încă precară în noul teritoriu.

Trupa dormea ca santinelele, totdeauna gata a lua armele, totdeauna cu o mână pe dârlogi și alta pe carabină.

Numai după 15 Octombrie regimentul a fost instalat cu 3 escadroane la Dobrici și 1 escadron la Balciu. Dar și aici lipsiți de toate. Nici grajduri, nici cazarmă, nici furaj, nici mâncare.

Câtă sollicitudine trebuie să aibă comandantul acestui regiment pentru oamenii și caii lui! Cu câtă abnegație trebuie să muncească ofițerii și gradele escadroanelor!

Această activitate de admiral este caracteristică ofițerului devotat și conștient de nobila meserie a armelor, a ofițerului convins că având în perfectă stare materialul ce-i este încredințat, va avea victoria.

La întoarcere ne-am înghesuit cum am putut într-un vagon de clasa II sistem vechi.

Am cerut pe drum să ni se dea un alt vagon, dar zadarnic.

Orice s'ar zice însă, Direcția Căilor Ferate este mai presus de orice laudă. Conducerea Căilor Ferate de către directorul ei, d. Cotescu a fost de admirat. Regulă și ordine perfectă. Nici un accident la sutele de trenuri ce circulau în toate direcțiile, trenuri luate cu asalt, în care nici generalul nu și putea găsi loc de cât cu anevoie.

Am văzut pe Generalul Vășoreanu din rezervă, stând în picioare într-un vagon de marfă înconjurat de rezerviști care neîn-căpând nici pe acoperiș încălecau pe plugul mașinei. Dar personalul gășilor? Admirabil.

Dela director general — Inspector de mișcare, tracțiune și întreținere până la frământ și acari, toți trebuie să felicitați.

Entuziasmul Mobilizării

Nu știu dacă în istoria vreunei națiuni se va putea găsi entuziasmul națiunii române. Decre-

tarea mobilizării a fost satisfacția dorită de la începutul anului 1913 când fiecare român dorea să-și măsoare puterea cu a vrșmașului în inima fiecăruia din noi cloceala dorința de a înfrânge semeția poporului care vorbea cu dispreț de România.

Știam cu toții că în școlile bulgare copiii învățau geografia în care Dobrogea noastră, face parte din Bulgaria.

În școlile bulgărești se arunca vrajba urei contra noastră.

Dobrogea ne era scumpă nouă, ea a fost recompensa bravilor noștri.

Dobrogea ne-a fost dată în schimbul Basarabiei, răpădă din trupul României pentru a fi apărită Rusiei.

Indignarea Românilor acum era și mai mare când în loc de recunoștință pentru că în războiul din 1877 armata română a sacrificat viața a zeci de mii de oameni, pentru a scăpa pe Bulgarii de sub jugul Turcilor, constatau ingrățitudine.

Nimic nu ar fi putut înfrâna acest sentiment de indignare, Bulgarii trebuiau să plătească semeția lor, armata română trebuia să-i îngenunche și să-i îngenunchiat.

Trenurile erau întesate de regimentele active și de rezerviști, de țărani cari la prima chemare s'au năpusit să plece cât mai repede la corpurile lor. Și toți erau veseli, toți cântau și chiuiau parcă nu și-ar fi lăsat ogorul nescocerat, parcă n'ar fi lăsat soție, copii, unii chiar copiii fără mamă, părinți bătrâni ori bătrâni. Ca și în anul 1877 și acum Alexandriarfi putea sorie „La nuntă mergeți dragii mei? Nu! La luptă sfântă! Plecase orașanul. Plecase negustorul cu toate că avea nițea amăgarăte mărte prin criza provocată de războiul balcanic.

Plecase proprietarul, plecase industriașul, închizând fabricale, plecase tineri de 17 ani și bătrâni de 60. Plecase toți cu dorința sfântă să apere țara în primejdie.

Cine a văzut cum s'a făcut la noi mobilizarea, va crede în vezi în devotamentul patriotic al țărânului român, pe care surtucarii îl bănuiau a nu fi cea ce a arătat că e.

Cald era în tren, dar mai cald entuziasmul mărit prin dragostea ce ne arăta mulțimea prin urările calde, prin încarajările fierbinți ale bravei femei române, care și rea ca și bărbații ar fi vrut să se înscrie voluntară și să primească arma pentru a lupta. Încurajarea femei din toate timpurile, a fost un stimulent pentru bărbat.

Înainte trenurilor, care treceau prin gări eșeau cetățeni, aducând soldaților fructe și apă. Femeile, bătrâni și copii, fiecare avea câte un vas cu apă și mare era recunoștința soldaților pe aceste mari și nabușitoare sălduri.

Mi-aduc aminte cu recunoștință că la gara Vamaș, doi oameni au adus în vagonul nostru un cos în care erau ouă și pui, vas mare cu o excelență brânză cu smântână, lămâi, pâine, sticle cu vin.

Un tabou de Geovani Bebi din Capata paratului Dejilor

Acest dejun bine venit ne-a fost trimis de d-na Vasvachide, căruia am mulțumit printr-o carte poștală pe care ne-am iscălit cu toții.

La gari, se ofereau soldaților mâine brânză, ouă, lăptăși și flori în profuziune. Am trecut în aclamă Brăila, Făurei.

În această gară, mâncare foarte proastă așa că ne găsim nimic bun am făcut din nou apel la Col. Herescu și ceil. am fost și la dejun.

D-na Herescu îngrijise a-i da tot felul de merinde.

Odată stomaicul pus la cale am început a ne gândi și pentru o-dihnă, chesie foarte grea de rezolvat într-un vagon de clasa II format vechi, în care numărul persoanelor era mai mare ca al locurilor.

Capitanul Paplica mi-a oferit un loc în „Wagon Lit” în vagonul de furaj s'au așternut pături. Am putut chiar să-mi fac pansamentul la picior. Laba piciorului mi era umflată încă din Mai, înainte de a fi operat de un antracoid. Cisma mia ros și mi-a făcut o rană, de care n'am putut scăpa decât după vre-o 20 de zile de gândire.

Dimineața în gara Săfigni, ne-am spălat și am debarcat vioși la Medjidia.

D-l Colonel Băjescu, comandantul brigăzii 8 reșiori s'a îndreptat spre Constanța pentru a se prezenta corpului de armată, noi, divizionul, ne-am îndreptat spre Ostrov, iar divizionul al doilea sub comanda d-lui Maior Pop spre Cara Omer.

Marșul spre Ostrov

Nu mai călărisem de 15 ani.

Antist, calul meu, era bătrân și picioarelor erau slabe, de câteva ori la trap era să poticnească din care cauză trebuia să fiu cu mare băgare de seamă.

Doamne! greu mi-a fost. Călăra tropicală cu care nici în civil nu mă impac, în militar închis la gât, cu piciorul rănit pe șea străină, pe un cal de trupă, cu un trap greoi, slab de picioare și tare în gură! Ah ce supliciu!

D-l Colonel Herescu mi-a dat conducerea orară a marșului. Regimentul trebuia să facă 10 minute repaos.

(Va urma)

HUMOR ENGLEZESC

Un tânăr Student ce învăța la Universitatea din Oxford (Anglia) era foarte trist că nu primise de șase luni nici o știre de acasă. Dar într-o bună zi un servitor de-al casei se prezintă în sal.

— Ce noutăți îmi aduci? întreabă studentul.

Nici-una, conașule.

Studentul. — Papagalul meu ce face?

Serv. — Papagalul a murit.

Studentul. — De ce a murit?

Serv. — Din prea multă carne.

Studentul. — De ce i-ai dat atâta carne?

Serv. — Din cauza morții calilor.

Studentul. — Cum așat și caii au murit? și din ce?

Serv. — Din prea multă apă.

Studentul. — Și de ce a trebuit atâta apă?

Serv. — Spre a stinge incendiul din casă.

Studentul. — Cum? casa? casa noastră? și din ce cauză?

Serv. — Din nebăgarea de seamă a slugilor care duceau lumânări prin casă.

Studentul. — Da ce nevoie au avut ca să poarte lumânări prin casă?

Serv. — Ca să conducă rămășițele pământestii ale prea iubitei d-tale mame.

Studentul. — Cum? Mama! mama mea a murit? și din ce cauză?

Serv. — De inimă rea, conașule.

Studentul. — De inimă rea?

Serv. — Din cauza morții tatălui d-tale (ubitul nostru sfânt).

Studentul. — Cum? și Tala a murit?

Serv. — Dar a scăpat pe d-ra sora dv.

Studentul. — Și unde e sursoara mea?

Serv. — E în agonie, la spital.

Studentul. — Și tu ai scăpat, fugi?

Serv. — Am stat de-o parte, ca să pot fi de folos mamei.

X. — De ce-ți e paltonul așa de scurț?

Y. — Am uitat să-l măsoar când l'am „curțat”.

D-na X. — Spune-mi dragă, ce faci d-ta de ai mâinile așa de moi și albe?

D-na. — Nu fac „nimic” draga mea.

ADALBERT DE CHAMISSO

Pățaniile lui Peter Schlemihl

Roman tradus de B. MARIAN

— URMARE —

Trebuia să mint iar: „Intr-o zi, mojić mi-a călcat cu atâta medibăcie umbra încât i-a făcut o gaură mare... Am dat să mi-o înșoacă, căci cu bani poți face ce vrei, și ieri trebuia să mi-o aducă!”

— Bine, domnul meu, foarte bine! răspunse inspectorul, vrei să iei pe fiica mea, și nu ești singurul. Ca tată, trebuie să mă îngrijesc de soarta ei. Ți dau trei zile răgaz ca să-ți găsești o umbră; dacă până atunci vii cu o umbră care să-ți șadă bine, vei fi binevenit pentru mine; dar în ziua a patra — s'o ești bine — fiica mea va fi nevastă altuia!”

Voi să încerc să mai spun ceva Minei, dar ea se ascunse oftând și mai tare la pieptul mamei sale, iar aceasta din urmă mi făcu semn să mă îndepărtez. Plecai clătănindu-mă și mi se părea că fusesem alungat din rai.

Departa de supravegherea lui Bendel, cutreerai la întâmplare pe câmpii. Fruntea-mi era brobonită de sudoare rece, scoteam gemete surde, mi venea nebunie...

Nu știu câtă vreme am umblat în halul ăsta când mă simții tras de mână pe niște bălării luminate de soare.

Stătui locului și mă întorsei... Pe față-mi era haina cenușie, care părea că abia și mai trăgea sufletul de când fugea după mine. El începu îndată:

„Te vestisem că mă voi întoarce astăzi, dar n'ai avut răbdare. Nu face nimic însă, urmează-mi sfatul, răscumpără-ți umbra pe care ți-am adus-o îndărăt, și întoarce-te numai de cât. Vei fi binevenit în grădina inspectorului, și totul nu va fi fost decât o glumă. Cât despre Rascal, care te-a dat de gol și vrea să-ți ia logodnica, lasă-l pe seama mea, fi viu eu de hac!”

Credeam că visez.

— „Mi vestise întoarcerea pe astăzi?... Socotii din nou timpul. Avea dreptate, gresisem mereu cu o zi. Căutai cu mâna freaptă săculețul în sân; el îmi ghici gândul și se dădu cu doi leiș înapoi.

— Nu, d-le conte, săculețul e în mâini bune, păstrează-l.

Ți privii țintă, ulmit.

El urmă: „Nu cer decât un lucru de nimic ca amintire; fi atât de bun și iscălește-mi bilețelul ăsta!”

Pe pergament erau următoarele cuvinte:

„Subsemnatul las stăpânului acestui act sufletul meu după despățirea sa firească de trup!”

Mut de mirare, priveam rând pe rând hârtia și pe necunoscut. Intr'acestea, cu o pană nouă el mi luase din mână o picătură de sânge dintr'o zgârietură ce mi-o făcuseră măcăciunii, și mi-o întinse!

Dar cine ești d-ta? Îl întrebai în sfârșit.

— Ce te privește, mi răspunse el; și de altfel nu se vede cine sânt? Un nevoiaș, un fel de învățat și fizician, care nu canăta nici un pic de recunoștință dela prietenii săi pentru măiestria ui mitoașe cu care le aduce foloase un nenorocit care n'are altă desfătare pe lume decât experiențele sale. Dar iscălește, te rog, Colo jos, la dreapta, Peter Schlemihl!

Clătina din cap și zise:

— Iartă-mă, d-le, dar asta nu iscălesc.

— Nu? repetă el mirat, și de ce nu?

— Fiindcă mi se pare că e ceva ce nu se poate face așa în pripă, să-mi răscumpăr umbra vânzându-mi sufletul.

— Așa, așa! repetă el, trebuie să te mai gândești, și izbucni într'un hohot de râs. Și ce-i, mă rog sufletul d-tale? L-ai văzut vr'odată oare, și ce ai de gând să faci cu el, după ce vei muri? Fii mai bine bucuroș că ai găsit pe cineva care, cât ești încă în viață, vrea să-ți dea în schimbul acestui X, al acestei puteri galvanice sau de polarizare, al acestui fleac oricare ar fi, să-ți dea, zic, în schimb umbra d-tale, cu care poți căpăta mâna iubitei și să jungi la împlinirea tuturor dorințelor. Vrei mai bine să dai chiar d-ta pe biata copilă aceluia pungăș nerușinat de Rascal? — Ulte, asta trebuie s'o vezi chiar cu ochii d-tale; haide, îți împrumut tichia asta (el scoase ceva din buzunar) și ne ducem nevăzuți în grădina inspectorului.

Trebuie să mărturisesc că mi era rușine că omul ăsta râdea de mine! Îi uram din fundul sufletului, și cred că urs ăsta, mai mult decât principiile sau prejudecățile mele, mă îndemna să nu-mi răscumpăr cu iscălitura mea umbra de care aveam atâta nevoie. Apoi îmi era silă gândindu-mă să fac drumul ăsta în tovărășia lui. Mă infuria gândul că voi vedea pe acest făcarnic, pe acest moroi batjocoritor trăgând cu urechia între mine și iubita mea, două inimii zdrobite. Socotii ca ceva fatal ce se petrecuse, nenorocirea mea de nenlăturat, și întorcându-mă spre omul acela, îi zisei:

— Domnule, ți-am vândut umbra pentru acest săculeț fermecat, și m'am căit desul. Nu se poate strica învoiala noastră. În numele lui Dumnezeu!

El dădu din cap și încrunță fața. Urmai: „Ei bine! n'o să-ți mai vând nimic din ce-i al meu, chiar cu prețul umbrei mele, și nu voi iscăli deci nimic. Cât despre travestirea cu care mă imbiezi, vei recunoaște chiar și d-ta că ar fi mult mai desfătătoare pentru d-ta decât pentru mine.

Iartă-mă deci, și fiindcă nu se poate altfel... să ne despărțim!

— Îmi pare foarte rău, d-le Schlemihl, că te încapățânezi a nu primi târgul pe care ți l'am oferit prietenește. Dar poate că voi fi altădată mai fericit. La revedere în curând! Fiindcă veni vorba de asta, mai dă-mi voe să-ți arăt că nu las nicidecum să mucegăiască lucrurile pe care le cumpăr, ci le țin bine și le păstrez cum trebuie.

El scoase îndată umbra mea din buzunar și, desfășurând-o cu dibăcie, o întinse la soare la picioarele sale, așa că îi urmau două umbre — a mea și a lui; căci umbra mea i se supunea și se lua după toate mișcățile lui.

Când revăzui după un răstimp atât de lung biata mea umbră, înșoțită la o slujbă atât de deosebită, tocmai când mă uitam atât de chipul din pri-

cina ei, mi se frânse inima de durere și începui să vărs lacrimi amare. Omul urât, fălindu-se cu prada sa, își reînoui cu nerușinare propunerea:

Atârnă de d-ta ca s'o recapeți; o trăsătură de condei și scapi pe nenorocita Mina din ghiarele nemernicului spre a o strânge la pieptul d-tale... Cum ți-am mai spus, numai o iscălitură.

Lacrimile mă podidiră cu și mai multă putere, dar mă întorsei și-i făcui semn să plece.

Intr'acestea sosi Bendel care, foarte îngrijat, îmi luase urma până acolo. Când bunul băiat mă găsi plîngînd, și văzu umbra mea — căci nu se putea să n'o recunoască în stăpânirea ciudatului necunoscut, cenușiu, — hotărî îndată să mă facă să recapăt lucrul meu, fie chiar și cu sila. Nedeprins să facă multe mofturi, și fără să mai întrebe ceva, el porunci îndată aceluia om să-mi înapoeze fără întârziere ce era al meu. Acesta din urmă, drept orice răspuns, întoarse spatele bietului băiat și plecă. dar Bendel ridică băta, pe care o avea, și urmărindu-l de aproape îl făcu să-i simtă țăriia brațului său poruncindu-i mereu să dea umbra înapoi. Celalt ca și când ar fi fost deprins cu astfel de pățanii, lăsă capul în jos, încovoia umerii și-și văzu liniștit și tăcut de drum, ducând după el și umbra mea și pe credinciosul meu servitor. Mai auzii multă vreme răsunând un zgomot surd până când se pierdu în depărtare.

Rămăsei, ca și mai înainte, singur cu nenorocirea mea.

VI.

Rămas singur pe acel pustiu, lăsa să-mi curgă lacrimile în voe, ușurându-mi biata inimă de o greutate nespuse de mare. Nu vedeam totuși care ar putea fi sfârșitul nenorocirii mele și sorbiam noua otrăvă pe care o turnase necunoscutul în rănile mele. Când îmi adusei aminte de înfățișarea Minei și mi se arătă fața blândă și iubitoare, palidă și scaldată în lacrimi, precum o văzusem cea din urmă oară spre rușinea mea, deodată năluca obraznică și batjocoritoare a lui Rascal se furisă printre noi. Atunci îmi ascunsei fața și începui să alerg ca un nebun prin pustietate; dar scărboasa nălucă nu-mi da pace, ci mă urmăria în fugă, până ce căzu gâfâind udând pământul cu lacrimi noi.

Și toate astea pentru o umbră! Și umbra asta aș fi putut-o recăpăta printr'o singură trăsătură de condei. Mă gândii la ciudata propunere și la șovăiala mea. Simțeam un gol surfietesc, nu mai puteam nici să judec, nici să cuget.

Ziua trecu. Îmi potolii foamea cu poame sălbatice, iar seara la cel mai apropiat șivouiu de munte; înopță, mă întinsei sub un copac. Umezeala dimineții mă trezi dintr'un somn greu, în care m'auziam eu însumi horcăind ca de moarte. Bendel trebuie să-mi fi pierdut urma, și-mi părea bine. Nu mai voiam să mă întorc printre oameni, de cari fugiam cu groază ca vânatul fricos din munți. Așa am trăit trei zile de neliniște.

În dimineața celei d'a patra mă aflam pe un șes nisipos, scaldat în lumină, și stam pe sfărâmaturi de stâncă, desfătându-mă cu lumina soarelui de care fusesem lipsit atâta amar

de vreme. Mi hrăniam în tăcere sufletul cu desnădejdea lui. Deodată mă sperii un zgomot mic; aruncaii, gata de fugă, o privire împrejurul meu nu văzui pe nimeni; dar trecu pe dinaintea mea pe nisipul luminat de soare o umbră omenească sămănând cu a mea. Ea umbla singură, părând că și-a pierdut stăpânul.

Atunci se trezi în mine o poftă nebună: „Umbra, mi ziceam, ți cauți stăpânul? Să-ți fiu eu stăpân”. Și mă repezii la ea ca s'o iau. Mă gândiam într'adevăr că dacă aș izbuti să-i ating urmele în așa chip în cât să-mi ajungă până la picioare, ar rămânea alipită de trupul meu și ar sfârși prin a se obișnui cu mine.

La mișcarea mea, umbra o luă la fugă și trebuia să dau o goană aprigă după fugarul ușor, goană pentru care mi da puterea trebuinciasă numai gândul de a scăpa din grozava strămătorare în care mă aflam. Umbra fugea spre o pădure destul de îndepărtată încă, în umbra căreia aveam s'o perd bine înțeleș. La gândul ăsta, inima mi se frânse de durere, mi ațăță pofta, mă făcu să se grăbesc goana; acum mă apropiasem vădit de umbră, din ce în ce mai mult, și trebuia s'o ajung. Deodată se oprî și se întoarse către mine. Cum se azvârlă leul asupra prădeii sale, m'aruncaii cu o săritură asupra ei ca s'o prind... și dădui pe neașteptate peste o împodui pe neașteptate peste o împotrivire trupeească. Un braț nevăzut mi da în coaste lovituri zdravene nemai pomenite încă.

Groaza pricinuită de acest atac neașteptat avu de urmare să mă facă s'imbrățișez cu furie pedica nevăzută din fața mea. Deodată căzui jos; dar la spate, sub mine, zăcea un om, acum văzut, pe care îl strângeam vârtos.

Acum înțelesei îndată toată întâmplarea. Omul ăsta trebuie să fi avut falimosul cuib care face invisibil pe acela care o are, nu însă și umbra lui; el trebuie să fi purtat cuibul, apoi l'va fi aruncat. Mi aruncaii privirile împrejur, descoperii numai de cât și umbra nevăzutului cuib. Mă sculai și mă repezii să pul mâna pe prețioasa pradă. Ținând cuibul în mâini, mă făcusem și eu nevăzut, dar fără umbră:

(Va urma).

LAPTE DE CRIN
FLORA
SĂPUN DE
LAPTE DE CRIN